

SEND INN

KRONIKKER må være på maks 5000 tegn med mellomrom. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte. Manuskripter og bilder returneres bare etter avtale. Oppgi fullt navn, adresse og telefon. Adresse: debatt@fvn.no
Kun forhåndsbestilte kronikker honoreres.

DEBATTINLEGG må være på maks 2500 tegn med mellomrom. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte. Manuskripter og bilder returneres bare etter avtale. Oppgi fullt navn, adresse og telefon. Fædrelandsvennen betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form. Adresse: debatt@fvn.no

MENING

DEBATT

RØD LØPER

Den nye, norske folkesjela

HATCH-utstillingen i Kristiansand: Kunstverket «Rød løper» oppstod etter nazimarsjen i Norge sommeren 2017. Verket er en fysisk gjenskapelse av hendelsen og viser dens konsekvenser. Som en forlengelse av verket deler jeg mine betraktninger.

Den nordiske motstandsbevegelsen (DNM) sin profesjonelle organisering krever at vi våkner. Det går ikke over hvis de bare får holde på litt. De marsjerer i uniform under en ren og hardtslående profil. I følge fremtoningen er de mange, halvmilitære og sinna. DNM aksjonerer i hele Norden. De krysser landegrensene og gir inntrykk av at de er flere enn de er. Både DNM og tendensene i Europa speiler mellomkrigstiden. Jeg tror vi nå trenger å se svart på hvitt på rødt for å forstå hva som er i ferd med å skje. I lys av DNM fremstår PEGIDA og SIAN som nusselige, men i et historisk perspektiv kan de være stillheten før stormen. Fjottolf Hansen aksjonerte som en ensom brunsnegle. Hva slags sneglegg la han under våre falnes gravstøtter?

Igjen skal Høyre samarbeide med Norges største, bruneste parti. Venstre blir med, vel vitende om at 85 % av egne velgere misliker FRP (Norsk medborgerpanels undersøkelse våren 2017). For ikke lenge siden viste alle partier ryggen til FRP. Hva og hvem har endret seg? Angrepet på norske verdier kommer ikke nødvendigvis fra utsiden. Hvis folk virkelig hadde vært så opptatte av norske verdier hadde de ikke spist taco på fredager. De hadde spist kompe.

Samfunnsviter Anders Todal Jenssen gjengir tre kjennetegn for høyrepopulisme: 1. Folket ansees som ensartet og uten indre motsetninger (med unntak av noen spesielle kategorier (som utsettes for utstøting)), 2. Utgrupper blir eller ønskes ekskludert og 3. Eliten kritiseres. FRP klokkes inn på alle punkter. Med støtte fra to makt- og konsekvensblinde partier går de for 8 år i regjering. Minst. Gjennom sitt samarbeid er Høyre og Venstre med på å normalisere høyrepopulisme og å gjøre Norge til et verre sted å leve. En stemme til Venstre ble en stemme til FRP likevel. Nordmenn brukte årets Stortingvalg

til å belønne FRP-ministrene med fornyet tillit, selv rett etter en nazimarsj. Nordmenn vil ha mer nasjonal identitetsendring og vil vekk fra raushet, inkludering og toleranse. Folk er fornøyde så lenge ministrene snakker rett fra sin PR-tilpassede lever. Folket lytter og nikker, og i bakgrunnen forsterker ytre høyre sine grenser. På den nye utsiden oppstår så noe mer ekstremt. Grensene for hva vi tolerer flyttes stadig. Det er ikke tilfeldig at nazistene kommer til overflaten for å pusse mens vi sitter vakt.

I år er det 80 år siden Arnulf Øverland utga diktet «Du må ikke sove». Han insisterte på at Europa brant. Tre år senere var det full krig. Norge ble rasket over på to måneder. I 2017 ble Kristiansand inntatt i løpet av en ettermiddag. Politiet glemte å ringe 112. Motstanden kommer dessverre ikke fra de som sover – nemlig alle netsettningene i det ganske land i påbegynte oljerusabstinenser som lurer på hvordan de skal sikre seg selv. For meg står hendelsen i Kristiansand stadig tydeligere som et bilde på et Norge og Europa i endring. Så kanskje var det ikke bare politiet som ikke stoppet nazistenes vandring i sommer. Kanskje var det også den nye norske folkesjela.

HÅKON GÅRE

kunstner av verket «Rød løper»

FLYTTING

Kristiansand og lokkekampanje

23 millioner har Kristiansand kommune tatt inn på å overtale studenter til å melde flytting til byen. Lokkemiddelet er gratis buskort.

Når Kristiansand kommune tar inn 23 millioner må nødvendigvis andre kommuner (utkantkommuner) miste tilsvarende. Pengene skal visstnok brukes til et legesenter. Dette virker utrolig kynisk der en tydeligvis bare ser sin egen navle (Kristiansand kommune) og aktivt gjøre det vanskelig for andre kommuner / utkantkommuner.

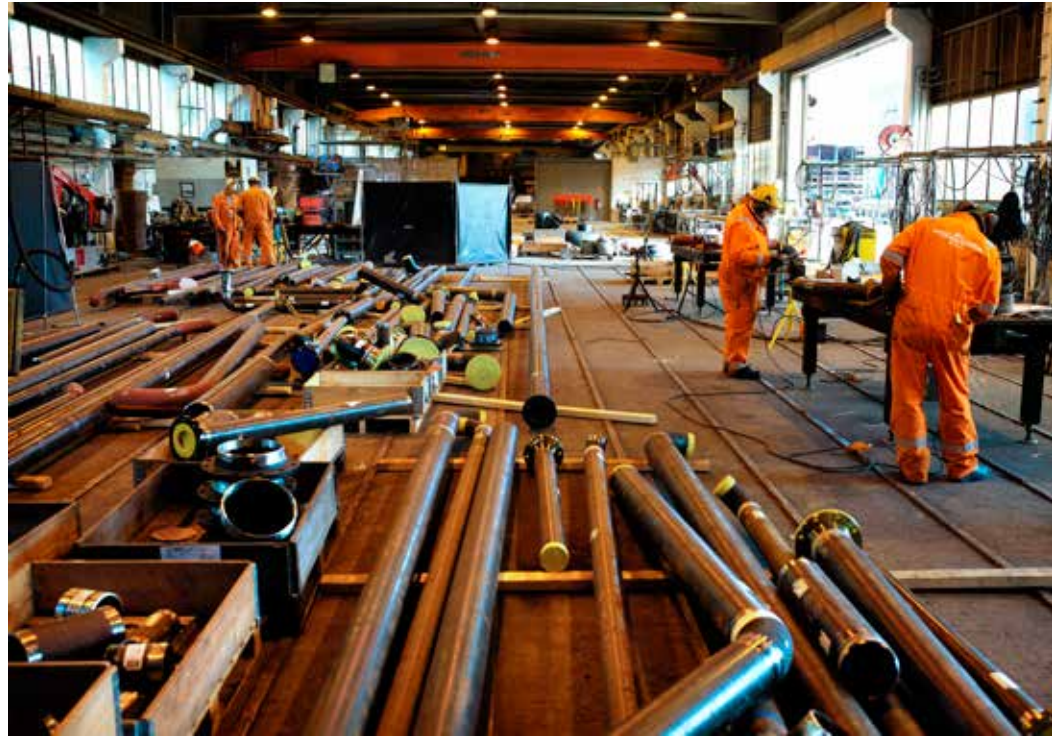
En må jo lure på om dette er riktig, men det står i Fædrelandsvennen 25.10.2017, og da må det jo være sant. Det virker nærmest simpelt, og minner om visen av Odd Børretzens «skal ha, skal ha». Få slutt på dette så snart som mulig, det virker usmakelig, eller er dette en forsmak på kommunesammenslåing og sentralisering?

Har vi noe å glede oss til?

ARTHUR BERNTSEN, Mandal

Mer debatt →

ALDERSSAMMENSETNING

Innsenderen mener utviklingen i arbeidsmarkedet blant annet kan forklares med alderssammensetningen og en større andel pensjonister. FOTO: KJARTAN BJELLAND

Hvem tar jobbene etter pensjonistene?

Fædrelandsvennen undrer seg i sin leder den 16. oktober over «hvor de er blitt av, de flere tusen menneskene som mistet jobbene sine i Node-bedrifter og beslektet virksomhet i vår landsdel. Det er fortsatt et spørsmål som ingen synes å ha et fullgodt svar på.»

Et fullgodt svar på spørsmål av denne type, er vanskelig å gi.

Men det finnes i alle fall en god og opplysende forklaring fra litt eller langt tilbake i tid. For i samme leder sies det at det er intet nytt under solen når det gjelder gründere og deres problemer med økonomien, men det er det kanskje heller ikke når det dreier seg om hvor de nylig arbeidsløse er blitt av. For det er mulig å resonnerer seg fram til hvor de befinner seg ved å benytte gammel kunnskap.

Hadde avisen hatt kjennskap til og tatt fram en gammel bok av en som undret på noe av det samme som redaktøren, nemlig sørlendingen Eilert Sundt, norske første samfunnsviter, og lest boken hans nøye, så hadde de funnet et plausibelt svar; kanskje fullgodt.

Boken heter «Giftermål i Norge».

Bidrag til Kundskab om Folks Kaar og Sæder. Den ble utgitt 1855. I denne boken brukte han tilgjengelig statistikk om gifter-

mål og fødsler av ekte og uekte barn for å utvikle loven som er oppkalt etter ham: Eilert Sundts lov. Han finner ut at i noen år var giftermålene og fødselstallene mye større enn andre år. Noen år giftet mange seg og noen år ble det født flere barn enn vanlig. Hvorfor var det slik? Sundt fant ut at slike generasjonsmessige bølger ble skapt når store alderskull nådde ekteskapsalder og fikk barn. De fikk mange og de barna la igjen grunnlaget for en ny bølge omtrent 30 år senere. Og slik fortsetter det. I Norge var det f.eks. et stort årskull i 1920.

Det var med på å forårsake store årskull fra 1946 og noen år framover. De årskullene som nå er i ferd med å gå av med pensjon.

I et kapittel som han har kalt «Rift om brødet» påpeker han blant annet at slike svingninger i befolkningsveksten blir det problem av. Han peker på de økonomiske og sosiale konsekvensene av generasjonsbølgene. Når årskullene er små, er det lett å skaffe arbeid når de når arbeidsfør alder. De fleste vil kunne ta over de arbeidsplassene som de eldre forlot, enten ved pensjon eller dødsfall. Det motsatte skjer når årskullene er større enn vanlig og de skal søke arbeid. Da er kampen om arbeidsplassene eller riften om brødet hardere.

Slik var det da de store etterkrigsårene vokste opp og skulle ut i arbeid. De måtte kon-

kurrere i et marked som mindre årskull forlot.

Nå er vi inne i slutten av en slik generasjonsbølge. De store fødselskullene etter 2. verdenskrig har etter hvert nådd aktuell alder for pensjonering, og mange kvinner og menn i disse kullene har tatt ut alderspensjon. Det har ført til at i løpet av de siste ti årene så har Norge hatt en betydelig økning i antall pensjonister. I juni 2007 var antall pensjonister 636 600. I juni 2017 er antallet 906 365. 269 765 flere. Økningen er på over 42 prosent.

I Agder var det i juni 2017 49 222 alderspensjonister. I juni 2014, omtrent da oljekrisen satte inn, var antallet 44 110, en økning på 5512. Noe av økningen skyldes høyere levealder, men økningen må også bety at ca. 5000 jobber ble tilgjengelig for de som søkte arbeid. Er det ikke tenkbart eller plausibelt at noen, kanskje mange av de 3413 (tall fra Fædrelandsvennen) færre ansatte i medlemsbedriftene i Node, har overtatt de arbeidsplassene som pensjonistene har forlatt?

I 1855 viste Eilert Sundt oss at det ble ledige jobber etter de som forlot arbeidslivet. Når store kull nådde ikke arbeidsfør alder, ble det mange jobber ledig. Slik var det på 1800-tallet, slik er det i dag når forholdsvis mange blir pensjonister. Intet er nytt under solen? Fullgodt svar?

HELGE STEN THORBjørnsen